Міністерство освіти і науки України
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Придніпровський інститут ПрАТ "ВНЗ "МАУП", (м. Кременчук)
Університет економіки (м. Бидгощ, Польща)
Ґданська політехніка (Politechnika Gdańska) (Ґданськ, Польща)
Вища школа внутрішньої безпеки (м. Лодзь, Польща)
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
Криворізький національний університет

II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Матеріали конференції

22 лютого 2024 р.

Кременчук
2024

УДК 332.1(477)(082)
А43

Організаційний комітет конференції:

Михайло Гончаренко (голова), д-р екон. наук, доц., віцепрезидент МАУП (м. Київ)
Вадим Татарінов (заступник голови), канд. екон. наук, директор Придніпровського інституту МАУП (м. Кременчук)
Сергій Храпатий, д-р фіз.-мат. наук, проф., віцепрезидент МАУП (м. Київ)
Ірина Капеліста, канд. наук з держ. упр., директор Центру організації наукової роботи та інновацій в освітньому процесі МАУП (м. Київ)
Izabela Balynska, Dr., Professor, Vice-Rector for Didactics, University of Internal Security (WSBW) of Łódź
Iryna Klimkova, Dr., Professor, Vice-Rector for Foreign Studies and International Cooperation, University of Internal Security (WSBW) of Łódź
Marzena Sobczak-Michałowska, Dr., Professor, Vice-Rector for International Relations, University of Economy (WSG) of Bydgoszcz
Svitlana Kashuba, Dr, Professor, Director of the European Institute, University of Economy (WSG) of Bydgoszcz
Цезар Марконетті, проф. статистики, Університет Буенос-Айреса (м. Буенос-Айрес, Аргентина)
Ольга Маслак, д-р екон. наук, проф., КрНУ ім. Михайла Остроградського (м. Кременчук)
Юлія Заволока, канд. екон. наук, доц., заступник директора із забезпечення якості освітнього процесу та наукової діяльності, доц. кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Придніпровського інституту МАУП (м. Кременчук)
Аліна Єфременко, канд. екон. наук, доц., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Придніпровського інституту МАУП (м. Кременчук)
Юлія Малашенко, канд. екон. наук, доц. кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Придніпровського інституту МАУП (м. Кременчук)
Валентин Гноєвий, канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економічного проєктування та маркетингу Придніпровського інституту МАУП (м. Кременчук)
Лариса Олексієнко, канд. пед. наук, завідувач кафедри соціальної роботи та мовної підготовки Придніпровського інституту МАУП (м. Кременчук)
Євген Афанасьєв, д-р екон. наук, проф., проф. кафедри менеджменту і адміністрування Криворізького національного університету (м. Кривий Ріг)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

А43 **Актуальні проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіону в умовах сучасних глобальних викликів:** матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Кременчук, Придніпровський інститут МАУП, 22 лютого 2024 р.) / за заг. ред. В. В. Татарінова. 2024. 423 с. : іл. Бібліогр. у кінці ст.

До збірника включено тези доповідей учасників, які досліджують актуальні проблеми економічного, соціально-культурного, інвестиційного та інноваційного розвитку економіки регіону.

УДК 332.1(477)(082)

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2024

Р. В. СКРИПНИК
Роль освіти у вихованні громадянської свідомості та активної участі в культурному житті регіону *302*

П. І. СОКУРЕНКО
Вдосконалення існуючих систем показників та принципів для об'єктивної оцінки зовнішньоекономічної діяльності підприємств *304*

П. І. СОКУРЕНКО
Формування конкурентноспроможності викладача у закладах освіти *307*

П. І. СОКУРЕНКО
Формування ефективного механізму управління розвитком підприємства в умовах кризи *310*

П. І. СОКУРЕНКО, А. П. ГОЛОБОРОДЬКО
Особливості соціальної підтримки громадян старшого віку *313*

І. З. СТОРОНЯНСЬКА, І. Р. ТИМЕЧКО, О. Ю. НЕСТОР
Суб'єктний вимір реалізації державної інвестиційної політики в Україні *315*

Д. Г. ТАЛАДІОН, Л. П. ШАПОВАЛ
Фінансова стійкість підприємства: сутність та оцінка *317*

В. В. ТАТАРІНОВ, І. М. АНДРІЄНКО
Розмовний маркетинг як інструмент масштабування продажів *319*

В. В. ТАТАРІНОВ, Є. М. АРІСТАРОВ
Підвищення ролі зовнішньої взаємодії у боротьбі з загрозами економічної безпеки підприємства *321*

В. В. ТАТАРІНОВ, Є. М. АРІСТАРОВ
Стратегія розвитку підприємства як основа розробки комплексу маркетингу *323*

В. В. ТАТАРІНОВ, Т. В. БУГАЙЧУК
Зарубіжний досвід розвитку малого бізнесу *325*

В. В. ТАТАРІНОВ, Т. В. БУГАЙЧУК
Позиціонування підприємства як основа його ринкової стратегії *328*

В. В. ТАТАРІНОВ, Л. Д. ЧАЛАПКО
Підвищення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів .. *330*

В. В. ТАТАРІНОВ, Л. Д. ЧАЛАПКО
Теоретичні аспекти зовнішньоекономічної діяльності підприємства *332*

В. В. ТАТАРІНОВ, І. А. ШЕСТАКОВ
Роль маркетингової діяльності підприємства в забезпеченні ефективності бізнесу *334*

В. С. ТАТАРІНОВ, А. Г. ЄФРЕМЕНКО
Стан і перспективи українського малого бізнесу *336*

В. С. ТАТАРІНОВ, О. Ф. КРИШАН
Малий бізнес в міжнародній економіці *338*

2. *Шевченко Г.* Духовність і цінності життя. *Духовність особистості: методологія, теорія, практика.* 2008. Вип 5. С. 3–15.

Науковий керівник:
Ю. В. Клочкова, доктор філософії

П. І. СОКУРЕНКО
канд. екон. наук
Придніпровський інститут ПрАТ "ВНЗ "МАУП"

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІСНУЮЧИХ СИСТЕМ ПОКАЗНИКІВ ТА ПРИНЦИПІВ ДЛЯ ОБ'ЄКТИВНОЇ ОЦІНКИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

На основі аналізу теоретичних і методологічних положень, представлених в сучасних джерелах, виникає необхідність певного коригування методів вимірювання та оцінки результатів ЗЕД, що викликано наступними обставинами [3, с. 26]:

• інша грошова оцінка результатів і витрат; експортна виручка надходить у валюті зарубіжних держав, а витрати враховуються в національній; з цієї причини до факторів, що впливає на рівень ефективності зовнішньоекономічної діяльності, додається новий — курсова різниця;

• в разі, якщо ЗЕД підприємства — лише частина його виробничо-господарської діяльності, необхідний облік результатів експортно-імпортних операцій і виділення витрат по їх досягненню, що вимагає розробки відповідної методики;

• підвищений ступінь ризику в господарської, інвестиційної, фінансової діяльності, що викликає додаткові витрати, пов'язані зі страхуванням, послугами експертних, консалтингових, юридичних та інших компаній;

• наявність додаткових механізмів державного регулювання, перш за все тарифно-митного, що, в свою чергу, збільшує витрати;

• порівнянність витрат і результатів за різними параметрами (цінової, показники якості, часовий лаг);

• необхідність дотримання принципу порівнянності з базовим варіантом;

• нерідко виникає ситуація, при якій може допускатися реалізація товару на зовнішньому ринку з меншою рентабельністю, ніж на внутрішньому ринку, але з коефіцієнтом ефективності не нижче 1;

• необхідність врахування особливостей різних видів зовнішньоекономічних угод (основні і забезпечують, експорт, імпорт та ін.);

• зовнішньоекономічна діяльність для більшості суб'єктів господарювання — лише частина діяльності, що певною мірою знижує можливість розрахунку ряду показників, що характеризують рівень ефективності використан-

ня окремих видів витрат і ресурсів (оборотні та основні фонди, жива праця, капітал);

• іноземні ринки пред'являють підвищені вимоги до запропонованих товарів, сервісу, потребують обробки великої кількості інформації з різних джерел, що також впливає на обсяг витрат.

Для того щоб визначити вплив розвитку експортного потенціалу на підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності промислового підприємства, необхідно визначити величину кожної з його складових. Для цього проводиться оцінка фактично досягнутого експортного потенціалу по кожній номенклатурній позиції, а також оцінка нереалізованого експортного потенціалу за трьома показниками [1, с. 59]:

• обсягом валютної виручки за експортними позиціями минулих років, затребуваним на ринках в звітному періоді з різних причин;

• обсягу товарної продукції, конкурентоспроможної на зовнішньому ринку, але яка не поставляється з різних причин;

• обсягом рекламацій, включаючи повне або неповне повернення товару.

Перша і друга позиції нереалізованого експорту є резервом розвитку експортного потенціалу промислового підприємства. Третя позиція являє собою дестабілізуючий фактор, який веде до зниження або втрати експортного потенціалу через неякісно виконаних операцій бізнес-процесу з виробництва, комплектації, умов збуту експортних позицій.

Розвиток елементів експортного потенціалу має прямий вплив на результати і економічну ефективність діяльності підприємства.

Оцінка показників повинна здійснюватися з урахуванням частки експорту в сукупному обсязі кінцевих показників промислового підприємства [3, с. 26].

До прямих показників можна віднести:

• приріст обсягів продукції по ринках збуту;

• приріст виручки підприємства;

• приріст чистого прибутку підприємства;

• збільшення коефіцієнта ефективності діяльності підприємства.

У прямі показники можна включити:

• підвищення частки конкурентоспроможної продукції;

• приріст частки інноваційної продукції;

• приріст вартості бренду (брендів);

• приріст вартості бізнесу підприємства;

• поліпшення іміджу і ділової репутації підприємства.

За допомогою даних показників можна визначити тільки сукупний результат зовнішньоекономічної діяльності підприємства.

На сьогодні існуючі системи показників та принципи для об'єктивної оцінки зовнішньоекономічної діяльності підприємства не повністю враховують ряд особливостей цієї діяльності: курсові різниці, додаткові витрати, пов'язані зі страхуванням, послугами експертних, консалтингових, юридичних та інших компаній, а також через наявність механізмів державного регулювання та інше.

Тому необхідно додатково врахувати:

- курсові різниці — виникають через інший грошової оцінки результатів і витрат;
- додаткові витрати, пов'язані зі страхуванням, послугами експертних, консалтингових, юридичних та інших компаній у зв'язку з підвищеним ступенем ризику в господарської, інвестиційної, фінансової діяльності;
- збільшення витрат внаслідок наявності додаткових механізмів державного регулювання, перш за все тарифно-митного;
- порівнянність витрат і результатів за різними параметрами (цінової, показники якості, часовий лаг);
- дотримання принципу порівнянності з базовим варіантом;
- особливості різних видів зовнішньоекономічних угод (експорт, імпорт та ін.);
- ряд показників, що характеризують рівень ефективності використання окремих видів витрат і ресурсів;
- підвищені вимоги зарубіжних ринків до пропонованих товарів, сервісу, потребують обробки великої кількості інформації з різних джерел, що також впливає на обсяг витрат.

При формуванні системи показників та принципів для об'єктивної оцінки зовнішньоекономічної діяльності підприємства слід враховувати, що до них пред'являються особливо високі вимоги, тому що саме на їх основі приймаються господарські рішення, здійснюється планування, матеріальне стимулювання, управління виробництвом в цілому.

Виходячи з цього слід виділити ознаки, якими повинні характеризуватися показники вимірювання економічної ефективності зовнішньоекономічної діяльності [2, с. 36]:

- зв'язок зі стратегічними цілями підприємства;
- схильність до впливу (показник, на який не в змозі впливати учасники виробничого процесу, не представляє цінності);
- однозначність (з його допомогою має вимірюватися певну якість економічного процесу); можливість кількісної оцінки;
- чутливість (показник повинен відображати зміна в якості процесу);
- можливість формалізації стану процесу, явища на основі математичного апарату;
- здатність об'єктивно і адекватно характеризувати стан окремих елементів або системи в цілому на конкретний момент або за певний період ;
- виявлення показників за принципом "зверху вниз" від більш загальних до приватних і конкретним;
- визначення показників з урахуванням результатів опитувань клієнтів співробітників, даних минулої діяльності і підприємницької оцінки.

Для об'єктивної оцінки зовнішньоекономічної діяльності необхідне вдосконалення існуючих систем показників і принципів їх формування та диференціації. Напрямами вдосконалення є:

- орієнтація на інтереси підприємства;
- врахування інтересів учасників ЗЕД;

• комплексність і збалансованість оцінки;
• трансформація показників до ринкових умов;
• конкретизація показників під певні стратегічні завдання;
• необхідність оцінки впливу на основні показники господарської діяльності об'єкта (підприємства, економічного регіону).

Джерела

1. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб. / за ред. О. В. Шкурупій. К. : Центр учбової літератури, 2012. 314 с.
2. *Малярець Л. М., Моргун Г. В.* Аналіз ефективності експортно-імпортної діяльності підприємства для її стратегічного контролінгу. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2015. № 1.4. С. 34–39.
3. *Яковлєв А. І.* Удосконалення методів визначення ефективності ЗЕД. *Фінанси України*. 2010. № 9. С. 25–27.

П. І. СОКУРЕНКО
канд. екон. наук, доц.
Придніпровський інститут ПрАТ "ВНЗ "МАУП"

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ ВИКЛАДАЧА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Реформування вищої освіти визначає рішення задачі конкурентоспроможності викладача. Професійна підготовка передбачає не тільки високий рівень розвитку компетенцій, знань, умінь і навичок, а й здатність викладача бути стійкимта та затребуваним в процесі конкуренції на ринку праці.

Успішність організації формування конкурентоспроможності викладача у закладі освіти забезпечується рядом педагогічних умов [2, с. 141–142].

1. Організація освітнього простору і створення конкурентного середовища у закладі освіти. Завданням закладу освіти є визначення творчих можливостей освітнього простору і створення конкурентного середовища, тобто умов, що обумовлюють кругозір, стиль мислення і відносин включених в неї суб'єктів, стимулюючи в них потребу до змагання, соціально активної дії.

2. Наступною педагогічною умовою, необхідною для формування конкурентоспроможності майбутнього викладача, є актуалізація та стимулювання професійного становлення і особистісного розвитку здобувача.

Професійне становлення та особистісний розвиток здобувача забезпечуються усвідомленням і прийняттям мети, завдань, установок діяльності на цьому і майбутніх етапах її здійснення, прагненням самостійно їх визначати, володінням необхідними вміннями, орієнтовними основами реалізації